

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANA SANAT DALI**

**ÇARLI'NIN TEYZESİ (CHARLEY'S AUNT) MÜZİKALİ TEMELİNDE
DONNA LUCIA D'ALVADOREZ KARAKTERİNİN İNCELENMESİ**

Ceren GÖĞÜŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2019

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANA SANAT DALI**

**ÇARLİ'NİN TEYZESİ (CHARLEY'S AUNT) MÜZİKALİ TEMELİNDE
DONNA LUCIA D'ALVADOREZ KARAKTERİNİN İNCELENMESİ**

Ceren GÖĞÜŞ

**Danışman: Doç. Vania BATCHVAROVA
Jüri Üyesi: Prof. Dr. Sibel PAŞAOĞLU
Jüri Üyesi: Doç. Ülviyye GÜLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2019

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Müdürlüğüne;

Bu çalışma, Jürimiz tarafından Sahne Sanatları Anasanat Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Vania BATCHVAROVA
(Danışman)

Üye: Prof. Dr. Sibel PAŞAOĞLU

Üye: Doç. Ülviyye GÜLER

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylıyorum.
... /... /2019

Prof. Dr. Serap ÇABUK
Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. .... / .... / 2019

Ceren GÖĞÜŞ

ÖZET

ÇARLI'NİN TEYZESİ (CHARLEY'S AUNT) MÜZİKALİ TEMELİNDE DONNA LUCIA KARAKTERİNİN İNCELENMESİ

Ceren GÖĞÜŞ

Yüksek Lisans Tezi, Sahne Sanatları Ana Sanat Dalı

Danışman: Doç. Vania Batchvarova

Temmuz 2019, 40

1892 yılında İngiliz yazar ve oyuncu Walter Brandon Thomas'ın yazdığı, yaşadığı dönemde kendisinin de oynamış olduğu, izlenme rekorları kıran, çevirileri, müzikalleri, filmleri yapılan dünyaca ünlü “Çarli'nin Teyzesi (Charley's Aunt)” tiyatrosunun, 1973 yılında Oscar Borisovich Feltsman tarafından bestelenen müzikal eserin, 21 Nisan 2014 yılında Türkiye'de ilk kez Adana Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Opera-Şan Bölümü hazırlık, lisans 1, lisans 2, lisans 3, lisans 4 öğrencilerinin de oynadığı ve bu oyunun sahneye konma süreci, oynadığım “ Donna Lucia d'Alvadorez” karakterinin incelenmesi ele alınmıştır. Yayınlandığında bu esere dair ilk Türkçe kaynak olup, Devlet Opera ve Balesi ile Devlet Tiyatroları genel müdürlükleri repertuvarlarına alınıp sahnelenmesi durumunda yardımcı olacaktır.

Çalışmanın içeriğinden bahsedecek olduğumuzda; birinci bölümde müzikal kelimesinin açıklamasının ve örneklerinin yer aldığı, ikinci bölümde oynanan Çarli'nin Teyzesi (Charley's Aunt) müzikali yazarı Walter Brandon Thomas'ın ve bestecisi Oscar Borisovich Feltsman'ın biyografisinin ve eserlerinin, üçüncü bölümde Çarli'nin Teyzesi (Charley's Aunt) Müzikali hakkında bilgilerin, oyunun uyarlamalarının ve özetinin ayrıca müzikaldeki Donna Lucia d'Alvadorez karakterinin hazırlığının ve bu karakterin söylediği şarkının armonik ve biçimsel incelendiğinin bilgilerine ulaşabiliriz.

Anahtar kelimeler: Walter Brandon Thomas, Çarli'nin Teyzesi, Oscar Feltsman, Müzikal, Donna Lucia d'Alvadorez

ABSTRACT**THE STUDY OF FICTIONAL FIGURE OF DONNA LUCIA D'ALVADOREZ
IN TERMS OF THE MUSICAL OF CHARLEY'S AUNT****Ceren GÖĞÜŞ****Master Thesis, Department of Performing Arts****Supervisor: Assoc. Prof. Vania BATCHVAROVA****July 2019, 40**

This study is concerned with the character of “Donna Lucia d’Alvadorez” from the worldwide famous play Charley’s Aunt, written in 1892 by Walter Brandon Thomas, an English actor, playwright and songwriter, who also acted in this play. The production was successfully staged throughout the English-speaking world and, in translation, in many other countries, broke the historic record for longest-running play worldwide, and became worldwide famous. It was also transformed into a musical by Oscar Borisovich Feltsman’s composition in 1973, and this adaptation was also staged in Turkey. This Musical production was first staged in Turkey on State Conservatory in Adana Cukurova University by Opera-Singing Department on April 21, 2014. This study especially deals with the staging or set-up process of this adaptation, regularly staged by students of first, second, third and fourth years of Cukurova University, and especially the character of “Donna Lucia d’Alvadorez”, who I personally played. When it is published, it will be the first Turkish source for this work and it might be helpful if it is taken to the repertoire of the State Opera and Ballet and State Theaters.

As far as the content of the study is concerned, in the first part, there is a description and examples of the term "musical", whereas in the second part, the biographies and the works of both Oscar Borisovich Feltsman, the composer, and Walter Brandon, the writer of "Charley's Aunt", are given. As to third part, this section includes the general information about "Charley's Aunt" musical, and the adaptation and the summary of the game, as well as the preparation of the character Donna Lucia d'Alvadorez of the musical, and the harmonic and formal analysis of song performed by this character in the musical.

Keywords: Walter Brandon Thomas, Charley’s Aunt, Oscar Feltsman, Musical, Donna Lucia d’Alvadorez

ÖN SÖZ

Walter Brandon Thomas tarafından 1892 yılında yazılan oyun, Oscar Borisovich Feltsman tarafından 1973 yılında bestelenen “Charley’s Aunt (Çarli’nin Teyzesi)” müzikali, Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuarı Sahne Sanatları Bölümü Opera-Şan Anasanat Dalı ülkemizde ilk defa 21 Nisan 2014 yılında Lisans 4 öğrencilerinin mezuniyet oyunu olarak tüm Opera-şan bölümü öğrencileriyle oynanmıştır. Bu müzikaldeki “Donna Lucia d’Alvadorez” karakterini oynamamda ve bu tezi yazmamda emeği geçen Doç. Vania Batchvarova’ya, kendisiyle 2 yıl çalışma fırsatı bulduğum 10.01.2015 tarihinde kaybettiğimiz çok değerli şan öğretmenim Prof. Dr. Rusko RUSEV’e, ilk şan öğretmenim dönemin ÇÜDK müdürü ve müzikali sahneye koymada yardımlarını esirgemeyen sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa BAYIK’a, üzerimde emeği olan tüm öğretmenlerime ve tüm dönem arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Ceren GÖĞÜŞ
Adana / 2019

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
RESİM LİSTESİ	ix
EKLER LİSTESİ	x

BÖLÜM I GİRİŞ

1.1. Giriş	1
1.2. Problem	2
1.3. Araştırmanın Amacı	2
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Yöntemi	3
1.5.1. Araştırma Modeli	3
1.6. Sınırlılıklar	3

BÖLÜM II KURAMSAL ÇERÇEVELER

2.1. Yazar Walter Brandon Thomas'ın Biyografisi ve Eserleri.....	4
2.2. Besteci Oscar Borisovich Feltsman'ın Biyografisi ve Eserleri	7

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1.Oyun Hakkında Bilgi	10
3.1.1. Oyunun Uyarlamaları	11
3.1.2. Oyunun Özeti	13
3.2. Oyunun Hazırlığı	15
3.3. Donna Lucia d'Alvadorez Karakterinin Hazırlığı	16
3.4. Donna Lucia d'Alvadorez'in Şarkısının Analizi	24

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar	32
4.2. Öneriler	32
KAYNAKÇA.....	34
EKLER	35
ÖZGEÇMİŞ	40

RESİM LİSTESİ

	Sayfa
Resim 1. Walter Brandon Thomas	6
Resim 2. Oscar Borisovich Feltsman	9
Resim 3. Tiyatro oyunu olarak ilk “Çarli’nin Teyzesi” oyun afişi	10
Resim 4. Walter Brandon Thomas’ın Arkadaşı William Sydney Penley (Sahte Teyze Donna Lucia d’Alvadorez kılığında).....	11
Resim 5. Donna Lucia d’Alvadorez	17
Resim 6. Donna Lucia d’Alvadorez – Ela Delahay	17
Resim 7. Donna Lucia d’Alvadorez – Francis Chesney – Ela Delahay.....	18
Resim 8. Brassett- Jack Chesney- Charley Wykeham- Lord Fancourt Babberley Donna Lucia d’Alvadorez- Francis Chesney- Ela Delahay (soldan sağa).....	19
Resim 9. Brassett- Jack Chesney - Kitty Verdun - Charley Wykeham - Amy Spettigue - Lord Fancourt Babberley -Ela Delahay- Stephen Spettigue - Francis Chesney - Donna Lucia d’Alvadorez (soldan sağa).....	20

EKLER LİSTESİ

	Sayfa
Ek 1. Türkiye'deki İlk Oyunun Afişi ve Kitapçığı	35
Ek. 2. Donna Lucia d'Alvadarez'in Hatırlaması Şarkı No :11	37

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Giriş

Tarihin karanlık çağlarının ötesinden beri var olan müzik sanatı; yıldan yıla, dönemden döneme ve toplumdaki topluma göre değişmiş ve gelişmiş ayrıca günümüzde de gelişimini sürdürmektedir. Müzikal de bu gelişen müzik sanatının içinde yer alan çok renkli bir türdür.

Müzikal tiyatro, kendine özgü bir olay örgüsü olan, müzik, dans ve diyalogların olaylarla bütünleştiği duygusal ve eğlendirici sahne gösterisi, oyun ya da filmidir. Hikâye ve duygusal içerik, mizah, acı, aşk, öfke, sözcükler, müzik, hareket ve dramanın teknik yönleri ile bir bütün halinde iletilir. Her ne kadar müzikal tiyatro, opera ve dans gibi başka teatral formlarla iç içe geçmiş olsa da diğerlerinden 'hareket, müzik ve diyalog' üçlüsünün birbirine eşit derecede önemli olması ile ayrılır. 20. yüzyılın başlarından itibaren 'müzikal tiyatro' kısaca müzikal olarak anılmıştır. Antikçağdan bu yana müzik, dramatik ifadenin bir parçası olmuştur. Bugün anladığımız manadaki çağdaş batı müzikalleri ise 19. yüzyılın başında ortaya çıkmışlardır. Önce İngiltere'de Gilbert ve Sullivan'ın, Amerika'da Harrigan ve Hart'ın eserleri, bunların ardından Edwardiyen müzikal komediler ve George M. Cohan gibi Amerikalı sanatçı ve prodüktörlerin eserleri müzikal tiyatro tarihinin başlangıcını oluşturmuşlardır. 20. yüzyılın başında Princess Tiyatrosu'nun müzikalleri ve “ Of Thee Sing I” şovlar revüleri ve diğer eğlence şovlarının çok ötesine geçerek Show Boat ve Oklahoma! gibi çığır açan eserlerin üretilmesine sebep olurlar. West Side Story (Batı Yakasının Hikayesi), The Fantastics(Fantastik), Hair, A Chorus Line' Les Misérables (Sefiller), The Phantom of the Opera (Operadaki Hayalet), Fiddler on the Roof (Damdaki Kemancı), Rent, The Producers, Wickedve Cabaret (Kabare) bugün akıllara kazınmış en ünlü sembolik müzikallerin yalnızca birkaçıdır.

Dünyanın her yerinde müzikaller sahnelenmektedir. Bazıları Londra'daki West End ve New York'daki Broadway gibi yüksek bütçeli devasal tiyatrolarda sergilenirken bir kısmı da fringe tiyatrolarında, Off-Broadway'de, bölgesel ve turne tiyatrolarında, performans mekanlarında veya kimi zaman amatör gruplarca küçük sahnelerde sahnelenmektedirler. İngiltere ve Kuzey Amerika'ya haricinde Avrupa, Latin Amerika, Avustralya ve Asya'da da kayda değer müzikal tiyatro eserleri izlenebilmektedir.

Bu araştırmada O.Feltsman'ın bestelediği ‘‘Charley’s Aunt’’ (Çarli'nin Teyzesi) adlı müzikaldeki Donna Lucia d'Alvadorez karakterinin sahneye uyarlama sürecindeki aşamalar incelenmektedir.

1.2. Problem

Donna Lucia d'Alvadorez kimdir? Sahneye konma sürecindeki hazırlık çalışmaları nasıl olmuştur?

Donna Lucia, Brezilyalı milyoner olmuş bir duldur. Charley Wykeham'ın teyzesidir. Charley'in arkadaşı olan Jack Chesney'in babası Colonel Sir Francis Chesney' e aşığıdır. Francis Chesney aynı zamanda Donna Lucia'nın gençlik aşığı, unutamadığı tek adamdır.

Eserdeki rollerin dağılımından sonra fonetik (ses bilgisi) olarak çalışmalara başlayarak kelimeleri doğru telafuzla ve kelimelerin anlamlarına uygun ifade biçimi oluşturmak, davranışlarıyla rollere hazırlanmak hedeflenmiştir. Oyuna hazırlık sürecindeki çalışmaların bir sonraki aşaması prozodisi yani müzikte ve ritmikte uyumdur. Bu aşamada notalara gelen kelimelerle anlamlı cümleler oluşturmak hedeflenmiştir. Daha sonrasında toplu çalışmalarla birlikte hem tiyatral (sahne dekorları, kostümler, sahneye giriş-çıkış, sahne duruşu, selamlama) hem de müzikal (dans ve dans eşliğinde şarkı söyleyebilme, orkestra şefi ile uyum) çalışmalar başlamıştır.

Tüm bu çalışmalar sonucu müzikal 21 Nisan 2014 yılında ülkemizde ilk kez Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Sahne Sanatları Anasanat Dalı / Opera-Şan Sanat Dalı hazırlık ve lisans öğrencileri ve öğretmenleri tarafından oynanmıştır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Walter Brandon Thomas'ın yazdığı Oscar Feltsman'ın bestelediği ve ülkemizde ilk defa 2014 Nisan ayında Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Sahne Sanatları Anasanat Dalı / Opera-Şan Sanat Dalı hazırlık ve lisans öğrencileri tarafından sahneye konan müzikalin önemli rollerinden olan Donna Lucia d'Alvadorez'in sahneye uyarlama sürecindeki aşamaları incelemektir. Bu aşamalar aşağıdaki gibidir:

1. Karakteri tanıma

2. Rolün ezberlenmesi ve prozodi (Şarkıların ritmik ve müzikteki hece- söz uyumu)
3. Dans ve koreografi çalışmaları
4. Şef ve orkestra çalışması

1.4. Araştırmanın Önemi

Walter Brandon Thomas'ın yazdığı Oscar Feltsman'ın bestelediği ve ülkemizde ilk defa 2014 Nisan ayında Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Sahne Sanatları Anasanat Dalı / Opera-Şan Sanat Dalı hazırlık ve lisans öğrencileri tarafından sahneye konulmuştur.

Ülkemizde ilk kez sahnelenen bu müzikalin Devlet Konservatuvarı Sahne Sanatları Bölümü Opera-Şan Anasanat Dalı ve Tiyatro-Oyunculuk öğrencilerine, Devlet Opera ve Balesi ile Devlet Tiyatroları genel müdürlükleri repertuvarlarına alınıp sahnelenmesi durumunda yardımcı olacaktır. Bu müzikalle ilgili yayınlanan ilk Tükçe kaynak olması bu çalışmanın önemini belirtir.

1.5. Araştırmanın Yöntemi

1.5.1. Araştırma Modeli

Araştırma, anılan yabancı kaynaklardan toplanmış verilerden, deneyimlere dayalı tekniklerden, incelemeye dayalı tekniklerden ibarettir.

Araştırma modeli “Eylem” araştırmasıdır. Deneyimlere dayalı tekniklerden toplanan veriler esas alınmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

1. Yüksek Lisans Tez süresi ile sınırlıdır.
2. Literatürün geniş olmamasından dolayı, bu araştırma W.B. Thomas'ın yazdığı, O.B. Feltsman'ın bestelediği “Çarli'nin Teyzesi(Charley's Aunt) Müzikali ile sınırlıdır.
3. Konservatuvar öğrencileri ve öğretmenleri tarafından sahneye konulan oyun ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVELER

2.1.Yazar Walter Brandon Thomas'ın Biyografisi ve Eserleri

WALTER BRANDON THOMAS (24 Aralık 1848 – 19 Haziran 1914)

24 Aralık 1848 yılında Liverpool'da doğmuştur ve 3 çocuklu bir ailenin en büyüğüdür. İngiliz aktör, oyun yazarı ve söz yazarıdır. Aktör olmadan önce ticaretle ve kısa bir süre de gazeteci olarak çalışmıştır.

Liverpool Enstitüsü'nde ve daha sonra İngiltere'nin kuzey batısındaki Lancashire bölgesinin Preston şehrinde özel bir okulda okumuştur. 14 yaşında Kraliyet Deniz Kuvvetleri'ne katılmış fakat 6 hafta sonra gemi inşaat çırağı olarak devam etmiştir.

1875 yılına kadar ailesinin o zamanlar yaşadığı yer olan Hull şehrinde muhasebe öğrenmiş ve yerel Liverpool kereste tüccarlarına şef olmuştur.

Asıl sevgisi tiyatroya olan Thomas, çeşitli konserlerde şarkı söylemiş ve rol almıştır. Yerel bir iş adamı olan Albert Rollit'in yardımıyla William ve Madge Kendal'ın şirketiyle anlaşma yapmıştır ve uzun yıllar Londra'da aktörlük yapmıştır.

İlk profesyonel sahne performansı 30 yaşındayken 1879 Nisanı'nda oynanan "The Queen's Shilling" adlı oyunda "Sandy" rolüdür.

Oyunlardaki küçük rollerin yanı sıra, kendi oyunlarını yazmaya ve kendi şarkılarını söylemeye devam etmiştir. Ciddi ve komik oyun olarak nitelendirilen "Comrades" i yazmış ve 1882 yılında Court Tiyatrosunda Kendalların kabulüyle Arthur Cecil, DG Boucicault ve Marion Terry gibi önemli aktörlerle oynanmıştır.

Kendallar Court Tiyatrosu'nun bulunduğu Chelsea'den, West Enddeki St. James's Tiyatrosu'na taşınmışlardır ve Thomas da onlarla birlikte gitmiştir. Orada küçük rollerde oynamaya devam etmiştir.

1885 yılında Rosina Vokes şirketinin aracılığıyla Amerika'ya turneye gitmiş ve daha sonra Londra'ya dönmüştür. Buradaki en büyük başarısı Arthur Wing Pinero tarafından yazılmış "Sweet Lavender" oyunundaki bankacı "Geoffrey Wedderburn" rolüdür.

22 Aralık 1888 yılında mücevher satıcısı James Leveson'ın kızı Marguerite Blanche Leveson ile evlenmiştir. Bu evlilikten üç çocukları olmuştur. Amy Brandon Thomas, Jevan Roderick Brandon Thomas ve Sylvia M. Brandon Thomas.

1891 yılında Terry'nin Tiyatrosunda George Edwardes'in teşviği ile sanatsal ve maddi açıdan her biri tek perdelik üç başarılı oyun sergilemiştir. Bunlar; Thomas'ın kendi oyunu "The Lancashire Sailor", Weedon Grossmith'in "A Commision" ve Cecil Clay'ın "A Pantomime Rehearsal" dır. Bu üç oyunda da önemli rollerde oynamıştır. 152 performansıya Shaftesbury Tiyatrosu'na geçerek önemli kâr elde etmiştir.

Şubat 1892 yılında "Charley's Aunt" (Çarli'nin Teyzesi) komik oyun Royal Tiyatrosu'nda oynanmıştır. Bu eser, aktör arkadaşı William Sydney Penley için yazılmıştır. Penley "Lord Fancourt Babberley" karakterini kendisi de "Sir Francis Chesney" karakterini oynamıştır.

1892 yılında W. S. Gilbert'in "Rosencrantz ve Guildenstern – Hamlet'in parodisi" adlı komik oyunda, B.C. Stephenson'ın "Faithful James" oyununda oynamıştır.

1895 yılında "The Rivals" oyununda oynamıştır.

1902 yılında Hall Caine'nin "Eternal City" oyununda "Papa" rolünü, 1903 yılında Herbert Beerbohm Tree'nin "Richard II" oyununda "John of Gaund" rolünü oynamıştır.

Thomas 1914 yılında evi olan Londra, Bloomsbury'de 65 yaşında, bir hastalık sonrası ölmüştür.

Resim 1. Walter Brandon Thomas

YAZARIN ESERLERİ

Comrades (1882)

The Colour-Sergeant (1885)

The Lodgers (1887)

A Highland Legacy (1888)

The Gold Craze (1889)

The Lancashire Sailor (1891)

Charley's Aunt (1892)

Marriage (1892)

The Quin of Brilliants (1894, Müziği Edward Jakobowski tarafından yapılmıştır.

Almancadan uyarlanılmıştır.)

The Swordsman's Daughters (1895, Fransız bir oyundan uyarlanılmıştır.)

22a Curzon Street (1898)

Women Are So Serious (1901)

Fourchette & Co. (1904)

A Judge's Memory (1906)

2.2. Besteci Oscar Borisovich Feltsman'ın Biyografisi ve Eserleri

OSCAR BORISOVICH FELTSMAN (18 Şubat 1921 – 3 Şubat 2013)

Ukrayna doğumlu Soveyt-Rus bestecidir.

Feltsman 1921 yılında Ukrayna'nın 3. Büyük şehri Odessa da doğmuştur. Babası ortopedi doktorudur ve aynı zamanda profesyonel piyano çalabilmektedir. 5 yaşından itibaren müzik eğitimi almıştır. Pytor Stolyarsky'den keman dersi, Bertha Reynbald'dan piyano dersleri almıştır.

6 yaşında ilk müzikal bestesi olan "Autumn" bestelemiştir.

Odessa'daki besteci Nikolai Vilinsky'den kompozisyon dersi aldığı Pytor Stolyarsky Müzik Okulu'ndan 1939'da mezun olmuştur.

Rus piyanist ve besteci Dmitri Shostakovich Odessa'da Oscar'ı dinlemiştir ve Moskova'da okuması için tavsiyede bulunmuştur.

Daha sonra Moskova Konservatuarı'na kabul edilmiştir. Burada Vissarion Shebalin'in öğrencisi olmuştur. Başarısı Stalin'in hibesiyle ödüllendirilmiştir.

Feltsman'ın piyano eşliğini de kendisinin yazdığı viyolonsel sonatı, konservatuarın küçük konser salonunda ilk defa dinleyicilerin karşısına çıkmıştır.

2. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Rusya'nın 3. büyük şehri Novosibirsk'e gitmiştir. Leningrad Aleksandrinsky Tiyatrosu'na ve Belarus'un Yahudi Tiyatrosu'na müzik yazmıştır. Valentin Kataev'in oyunu Blue Scarf'ı temel alarak, Moskova Operet Tiyatrosu'na operet yazmıştır.

1941 yılında Moskova Konservatuarı Koro Şefliği Fakültesi öğrencisi olan Evgenia Kaydanovskaya ile evlenmiştir. Bu evlilikten kendisi gibi büyük başarılar imza atacak olan müzisyen bir erkek çocuğu "Viladimir" doğmuştur.

1945 yılında Moskova'ya geri dönmüştür ve Besteciler Birliği'ne katılmıştır.

Operet bestelemenin yanı sıra kabere gösterisi müziği de yazmıştır. Müzikal komedilerle başlayan kariyeri 1952'nin sonlarına doğru popüler şarkılar yazmasıyla devam etmiştir.

Bunlardan ilki "Tepholod"dur. Daha sonra kendi yazdığı diğer şarkısı "Lilies of Valley" büyük bir ün kazanmıştır.

B. Dragunsky'in ve L. Davidovich'in şiirlerini temel alarak "Cruise"yi, Olga Fadeeva'nın şiirini temel alarak "Convallarias"ı şarkı haline getirmiştir.

1950- 1980 yılları arasında Melodi plak Firması'nda ve sovyet radyosunda yayıncılık yapmıştır.

Yine 1952 de Moskova'daki Operet Tiyatrosu'nda "Air Castle", "Suvorochka" ve Stanislavsky Tiyatrosu'nda "Mediterranean Sea Make a Noise" adlı komik oyunları oynamıştır.

Bu esnada Feltsman sirkler için ve çocuklar için çeşitli gösterilere müzik yazmıştır.

1973 yılında "Charley's Aunt" u , "The Old Houses"ı ve Let the Guitar Play Music" i bestelemiştir.

1980 in ortalarında ensturmantal topluluk olan "The Lights of Moskow" için konserler düzenlemiştir.

1987 yılında Yahudi halk müziğinden esinlenerek "Songs of Bygone" yi yazmıştır.

1990'ın sonlarında Yur Garin tarafından yazılan şiirlerden esinlenerek 12 şarkı yazmıştır. Odessa'da şehrin 200. yılını kutlamak için gösteriye çıkmıştır.

2013 yılında Moskova'da 91 yaşında vefat etmiştir.

BESTECİNİN ESERLERİ

1. "Three Old Worlds" (albüm)
2. "A Song Goes Round And Round" (albüm)
3. "My Friends, I Believe" (albüm)
4. "Don't Be Sad" (albüm)
5. "All of My Life" (albüm)
6. "Tomorrow" (albüm)
7. "Lads from Our Block" (albüm)
8. "The Isle of Childhood" (albüm)
9. "That Was So..." (albüm)
10. "Changes of Weather" (albüm)
11. "Eternal Theme" (albüm)
12. "Songs without words" (albüm)
13. Autumn (1927)
14. Charley's Aunt (1973)
15. The Old Houses
16. Skvoretz and Lira (1974, Film Müziği)
17. The New Year Tale (1974, Film Müziği)

Resim 2. Oscar Borisovich Feltsman

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1.Oyun Hakkında Bilgi

Müzikalin metini İngiliz oyuncu ve oyun yazarı Walter Brandon Thomas'a, bestesi Ukrayna doğumlu Rus-Sovyet bestecisi Oscar Borisovich Feltsman'a aittir. 3 perdelik komik müzikaldir.

Tiyatro oyunu olarak tüm tarihi gişe rekorlarını kırmıştır. İlk oyun 1892 Şubat'ında Londra'daki Royal Tiyatrosu'nda oynanmıştır. Oyun, yazar olan Walter Brandon Thomas'ın arkadaşı W.S. Penley için yazılmıştır.

Resim 3. Tiyatro oyunu olarak ilk “Çarli'nin Teyzesi” oyun afişi

Resim 4. Walter Brandon Thomas'ın Arkadaşı William Sydney Penley (Sahte Teyze Donna Lucia d'Alvadorez kılığında)

3.1.1.Oyunun Uyarlamaları

Oyunun başarısı 2 Ekim 1893 yılında Broadway'de devam etmiştir. Daha sonraki yıllarda filmleri, müzikalleri ve dizileri yapılmıştır.

1894 Ağustos ayında Almanca'ya çevirilerek "Charleys Tante" adıyla Weimar da oynanmıştır. Berlin'de her yıl Noel'de oynanmıştır.

İlk Fransız çevisi yine aynı yıl "La Marraine de Charley" adıyla Paris'teki Cluny Tiyatrosu'nda oynanmıştır.

1895 yılında Almanya'dan sonra Rusya'da, Hollanda'da, Danimarka'da, Norveç'de hoş karşılanmıştır.

1904, 1905, 1908, 1911 yıllarında yazar, Comedy Tiyatrosu'nda oyundaki Sir Francis Chesney karakterini oynamıştır.

1911 yılında kızı Amy Brandon Thomas da Kitty karakterini, daha sonraki yıllarda Donna Lucia d'Alvadorez karakterini oynamıştır.

Yazarın oğlu Jehvan Brandon Thomas 1947'den 1950'ye kadar Londra'daki 3 oyunu yönetmiş ayrıca Jack karakterini oynamıştır.

Sessiz film olarak 1915 ve 1925 yıllarında oynanmıştır.

1940 İngiliz film Charley's (Big Hearted) Aunt olarak oynanmıştır. En iyi olarak nitelendirilen film versiyonu 1941 yılıdır.

Jevan Brandon Thomas pandomim versiyonunu yazmıştır.

Bir Broadway müzikal versiyonu olan "Where's Charley", George Abbott tarafından kitaplaştırılmış, sözü ve müziği Frank Loesser tarafından yazılmıştır.

Müzikalin filmi 1952 yılında yapılmıştır.

1956 yılında Almanya'da, 1959 yılında Danimarka'da, 1963 yılında Avusturya'da filme çevirilmişir.

1975 yılında "Hello, I'm Your Aunt!" adıyla Sovyet versiyonu televizyonlarda yer almıştır.

Oyunun hikayesi geliştirilerek Almanya'da ve Avusturya'da popüler olmuştur.

1981 yılında İspanya'da "La Tia de Carlos" adıyla film olmuştur.

Mısır'da iki ayrı film versiyonu vardır. Bunlardan ilki 1920 yılında sessiz sinema oyunu "al-Khala al-Amrikiyya", diğeri 1960 yılında "Sukkar Hanım" adlarıyla gösterime girmiştir.

Oyun Oscar Feltsman'ın bestesiyle, 21 Nisan 2014 yılında Türkiye'de ilk kez Adana Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuarı lisans öğrencileri ve öğretmenleriyle ikinci ve üçüncü perde birleştirilerek, Mustafa Bayık ve Vania Batchvarova'nın metinleri Türkçe'ye çevirmesiyle oynanmıştır.

Karakterler:

Stephen Spettigue- Amy'nin avukat amcası- Bariton

Colonel Sir Francis Chesney- Jack Chesney'in babası, Albay- Bariton

Jack Chesney- Oxford Üniversitesi öğrencisi, Kitty'e âşıktır- Tenor

Charley Wykeham- Oxford Üniveristesesi öğrencisi, Amy'e âşıktır- Tenor

Lord Fancourt Babberley- Tiyatro öğrencisi, Sahte teyze, Ela'ya âşıktır. - Tenor

Brassett- Jack Chesney'nin yaveri- Bariton

Donna Lucia d'Alvadorez- Charley'in Teyzesi - Mezzo-soprano/Soprano

Amy Spettigue- Stephen Spettigue'nin genç yiğeni, Charley'e âşıktır- Soprano

Kitty Verdun – Amy'nin genç arkadaşı, Jack'e âşıktır- Soprano

Ela Delahay- Donna Lucia'nın yiğeni, Lord Fancourt'a âşıktır- Soprano

3.1.2. Oyunun Özeti

1. Perde

Jack Chesney ve Charley Wykeham Oxford'da lisans eğitimi yapmaktadırlar. Jack ve Kitty, Charley ve Amy birbirlerine aşıktır. Fakat Amy'nin amcası Spettigue, bu gençleri istemez. Charley'in Brezilyalı milyoner dul teyzesi Donna Lucia, Charley'i ziyarete gelecektir. Charley ve Jack, Donna Lucia'nın gelmesini kutlamak bahanesiyle kızları evlerine çağırırlar. Brasset'den hazırlık yapmasını ve Babberley'i çağırmasını isterler. Fakat Babberley bir bahane uydurarak gelemeyeceğini bildirir. Daha sonra Babberley, kimse yokken Charley'in evine girer. Bu sırada Jack ve Charley geri gelmiştir. Babberley'e Donna Lucia d'Alvadorez'in geleceğini ve burada kalması gerektiğini söylerler. Jack ve Charley kızlarla ilgilenirken, Babberley Donna Lucia ile ilgilenecektir. Bu teklifi zorla da olsa kabul eder. Tiyatro öğrencisi olan Babberley, olgun bir kadına dönüşmek için kıyafet değiştirmeye gitmiştir.

Kızlar gelirler fakat teyzenin daha gelmediğini farkederler. Teyzeye çiçek almak için giderler. Bu sırada Jack'ın babası Francis Chesney, amcasının vefat ettiğini ve miras olarak da borçlarını bıraktığını söylemek için gelir. Jack, arkadaşı Charley'in milyoner dul teyzesinin geleceğini ve babasına onunla tanışmasını, bunun için de şık giyinmesinin söyler. Bu sırada Donna Lucia gelemeyeceğini telgraf ile Charley'e iletmiştir.

Hayal kırıklığı yaşayan Jack ve Charley, Babberley'in kadına dönüşmüş olarak gelmesiyle umutlanırlar. Donna Lucia'nın yerine Babberley'in geçmesini isterler çünkü kızlarla olmanın tek yolu budur. Kızların aniden gelmesiyle Babberley, Donna Lucia d'Alvadorez olmak zorunda kalır.

Donna Lucia ile tanışıp eğlenen gençler, Amy'nin avukat amcası Spettigue'nin gelmesiyle saklanırlar. Sahte teyze Donna Lucia, Spettigue'yi evden bir şekilde uzaklaştırdığı sırada Francis Chesney albay kıyafetlerini giymiş ve elinde çiçekleriye gelir. Francis Chesney sahte teyzeyi görür görmez âşık olur. Kendini tanıtır ve "Donna Lucia d'Alvadorez" i etkilemek için yakınlaşmaya çalışır.

Spettigue tekrar gelir fakat bu sefer kızları, Jack ve Charley ile görür. Sinirlenen amca, kızları götürmek ister. Bunu istemeyen Charley ve Jack hemen "milyoner teyzeyi" Spettigue ile tanıştırlar. Söz konusu milyonlar olduğundan Spettigue de sahte teyzeye daha doğrusu teyzenin milyonlarına âşık olmuştur.

2. ve 3. perde

Vakit geçtikçe sahte teyze kızlarla fazla kaynaşmış olduğundan Charley ve Jack bu durumdan oldukça rahatsızdır. Teyzenin yanından ayrılan Amy, Charley'i bulur ve başbaşa kalırlar. Birbirlerine olan aşklarından bahsederler.

Bu esnada Kitty ve Jack de birbirlerini bulurlar ve konuşurlar. Fakat Albay Francis Chesney gelmesiyle Kitty gider. Baba ve oğul, sahte teyze Donna Lucia hakkında konuşurlar. Francis Chesney, Donna Lucia ile evlenme kararı almıştır ve bu kararını Jack'e açıklar.

Spettigue bu sırada sahte teyze Donna Lucia'yı etkilemeye, peşinden koşmaya devam etmektedir. Fırsat bulup kaçan sahte teyze, Sir Francis Chesney ile karşılaşır. Albay, kendisini sevdiğini ve evlenmek istediğini söyler. Fakat "sözde" Donna Lucia başka biri ile nişanlı olduğunu söyleyerek reddeder ve oradan uzaklaşırlar.

Charley Wykeham'ın kaldığı evin bahçesine, yanında genç kız olan zengin görünümlü olgun bir kadın gelir. Bu kadın, kız ile sohbet etmeye başlarlar. Kadın ve genç kız geçmişteki aşklarından bahsederler. Kadın, kıza nasihatlar ve öğütler verir. Kadın, kendisinin yıllardır âşık olduğu bir Albaydan bahseder.

Konuşmaları sırasında Francis Chesney gelir ve kendini tanıtır. Kadın, albaya birkaç soruyla kendini tanıtmaya, hatırlatmaya çalışır. Karşısındaki kadının gerçek teyze yani Donna Lucia d'Alvadorez olduğunu anlamayan albay; oğlunu, onun yakın arkadaşı Charley Wykeham'ı ve Charley'in teyzesi Donna Lucia'yı tanıştırmak için eve davet eder. Gerçek Donna Lucia kendini Bayan Thomson olarak tanıtır ve daveti kabul eder. Bunu yapmasının tek nedeni bu evde neler olduğunu anlamaya çalışmaktır.

Tekrar yalnız kalan Jack ve Kitty romantik dakikalar geçirmektedir. Jack'in Kitty' e evlenme teklif etmesi üzerine Kitty bu teklifi kabul eder. Jack'in Bay Spettigue ile konuşmak istemesi üzerine Kitty onu engeller ve bu durumu sadece tatlı teyze Donna Lucia'nın çözeceğini söyler. Bunun üzerine Jack, Donna Lucia'yı bulmaya çalışır.

Sahte Donna Lucia, Jack ve Charley gizlice bahçede toplanıp ne yapmaları gerektiğini tartışırlar. Birilerinin geldiğini duyarlar. Jack ve Charley kaçarlar. Albay, Ela ve iki Donna Lucia birbirleriyle tanışmışlardır. Gerçek teyze, karşısında kendi adını kullanan birini görünce merhum kocası Dom Pedro'dan bahseder.

O esnada Bay Spettigue gelir ve Charley, Brassett'ten Kitty ve Amy'i çaya çağırmasını ister. Gerçek Teyze'nin gitmek için Ela'ya seslenmesi üzerine, Ela ismini duyan sahte teyze bir şeyler anımsatmıştır.

Kızlar teyzeyi bulmuşlardır. Teyzeden kendilerinin sevdikleri adamlarla olmak istediklerini, yardım etmesini isterler ve oradan ayrılırlar. Bunun yolu da Bay Spettigue'den evlenmeleri için izin belgesi almaktır.

Sonunda sahte Donna Lucia ve Bay Spettigue başbaşa kalmışlardır. Bay Spettigue eski karısıyla olan acı hikayesini anlatır fakat ardından Donna Lucia'ya aşkını ilan eder ve evlenmek istediğini söyler. Sahte teyze bunun tek yolunun Jack ve Charley'in kızlarla evlenmeleri için izin verdiğini gösteren bir belge olduğunu söyler. Bay Spettigue kabul eder ve belgeyi hazırlamak için gider.

Sahte Donna Lucia tek başına kaldığı anda Ela ve gerçek teyze gelir. Gerçek teyze, Sir Francis Chesney'in kendisini aradığını söyleyerek Ela'yı Donna Lucia ile başbaşa bırakır. Ela, albay ile teyzesi arasında yıllar önce başlayan aşklarını Donna Lucia'ya anlatır. Bir zamanlar kendisinin yakışıklı birine âşık olduğundan da bahseder. Daha fazla dayanamayan sahte teyze gerçekte kim olduğunu açıklar. O, Ela'nın âşık olduğu kişi, Babberley'dir.

Bay Spettigue'nin sesinin duyulması üzerine Ela oradan kaçar. Bay Spettigue belgeleri hazırlamış ve karşılığında Donna Lucia'dan ilgi görmek ister. Donna Lucia, istediğini alacak olan Bay Spettigue'den hazırlanmak için izin ister.

Herkes bahçede toplanır. Bay Spettigue kızların evlenmelerine izin verdiğini ve Donna Lucia'nın da kendisiyle evleneceğini ilan eder. Charley oyunun sonuna geldiğini anlayınca her şeyi açıklar. Bay Spettigue, gerçek Donna Lucia'nın olmadığını ve belgeyi iptal ettiğini söyler.

Daha fazla dayanamayan Bayan Thomson yani gerçek Donna Lucia d'Alvadorez kendisini tanıtır ve kızların evlenmelerinde bir sorun olmadığını ayrıca kendisinin de Sir Francis Chesney ile evleneceğini açıklar. Bay Spettigue durumdan hiç memnun olmasa da herkes sevdiğine kavuşmuştur.

3.2. Oyunun Hazırlığı

İlk olarak Doç. Vania Batchvarova rolleri dağıttıktan sonra oyundaki karakterler ile bir araya gelerek oyunun Türkçe'ye çevrilmiş metnin okuması yapılmıştır. Buradaki hedef kelimeleri düzgün söylemek (fonetik), tonlamaları ve vurguları doğru yapmak, eğer çevirideki cümlelerde herhangi bir anlaşılma zorluğu varsa bunu açıklamak ve karakterleri tanımadır.

Birkaç hafta tekrarlanan bu çalışmaların ardından şarkıları çalışma süreci başlamıştır. Her bir karakter kendi rolündeki solo(tek), düet (ikili söyleme) ve ayrıca koro çalışması için piyano eşliğiyle okuldaki piyano öğretmenlerimiz Bahar Pekduraner Nartük ve Gizem Güler Gökçe ile ayrıca şarkılardaki metnin anlamlı olabilmesi için Doç. Vania Batchvarova ile çalışmıştır. Amaç her bir notaya ve ölçüye Türkçe kelimeleri kullanarak melodik ve anlamlı cümleler oluşturmak, terimsel anlamıyla prozodiye uymaktır.

Yaklaşık 4 aylık çalışmanın ardından metinler ve şarkılar ezberlenmiş, oyuna uygun kıyafetlerle dans çalışmaları okulumuzun bale bölümü öğretmeni Liliya Petrova ile, okuma ve söyleme çalışmaları şu an Bulgaristan Varna Operası'nda orkestra ve koro şefi ayrıca 2014 yılındaki okulumuz orkestra şefi Tsvetan Krumov ile oyunun oynandığı Çukurova Üniversitesi Mithat Özhan Amfisi'nde akış olarak alınmıştır.

Oyun 21 Nisan 2014 yılında Türkiye'de ilk defa oynanmıştır.

3.3. Donna Lucia d'Alvadorez Karakterinin Hazırlığı

Müzikalin 2. perdesinde göreceğimiz gerçek Donna Lucia d'Alvadorez, Brezilyalı milyoner olmuş bir duldur. Donna Lucia'nın eşi Dom Pedro boğularak ölmüştür. Yiğeni Ela Delahay'ın miras sorunlarını çözmüştür. Charley Wykeham'ın teyzesidir. Charley'in arkadaşı olan Jack Chesney'in babası Colonel Sir Francis Chesney ile Hindistan'a gitmeden önceki gece bir baloda tanışmıştır ve âşık olmuştur. Donna Lucia'nın gençlik aşkı, unutamadığı tek adam Francis Chesney'dir. Bunu da oyunda söylediği 11 numaralı şarkıyla ifade etmektedir. Yıllardır âşık olduğu adamı şans eseri karşısında gördüğünde kendisini tanımamış olduğunu anlar. Francis Chesney ile sohbetleri sırasında ortada bir yanlışlık olduğunu anlar. Ne olduğunu öğrenebilmek için evlenmeden önceki soyadı olan Thomson'ı kullanır. Oyunun sonunda işler karmaşıklaştığında ve çıkmaza girdiğinde kendisinin gerçek Donna Lucia d'Alvadorez olduğunu itiraf etmesiyle her şey çözüme ulaşır.

Resim 5. Donna Lucia d'Alvadorez

Donna Lucia d'Alvadorez'in karakterlerle ilişkisi:

Donna Lucia d'Alvadorez – Ela Delahay

Ela, Monte Carlo'da bir kumar masasında tüm varlığını kaybetmiş bir İngiliz subayın kızıdır. Donna Lucia, Ela'ya sahip çıkıp onu yanına almış ve Amerika'ya dönmüştür. Ela'nın maddi sorunlarını çözmüştür. Ela'yı kızı gibi sahiplenir ve sırdaşlardır. Charley 'in evinde buldukları sırada Sir Francis Chesney'in gerçek Donna Lucia'yı tanımamış olduğu için Donna Lucia ile tanıştırmayı teklif ettiğinde ortada bir sorun olduğunu anlamış ve gerçek Donna Lucia'yla birlikte bunun ne olduğunu anlamak için sessiz kalmıştır.

Resim 6. Donna Lucia d'Alvadorez – Ela Delahay

Donna Lucia d'Alvadorez – Francis Chesney

Donna Lucia'nın kocasının ölümünden sonra mı önce mi olduğunu bilmesek de, Hindistan'a gitmeden önceki akşam bir baloda Donna Lucia ile tanışması ve birlikte olduğunu tahmin ettiğimiz Francis Chesney bu kadının hayatının tek aşkıdır. Yıllar sonra Donna Lucia, Francis Chesney'i karşısında görünce heyecanlanmıştır. Francis Chesney'in kendisini tanımadığını anlayıp geçmişi hatırlatmaya çalışsa da yine de başaramamıştır. Farkında olmadığı bir oyunun içinde olan Francis Chesney, Donna Lucia'yı, Donna Lucia ile tanıştırmak istemiştir. Gerçek Donna Lucia, kendisini Francis Chesney'e Bayan Thamson olarak tanıtmış ve kendisi de Francis Chesney'e bir oyun oynamıştır. Oyunun sonunda Donna Lucia d'Alvadorez gerçekleri açıklamış ve hayatının tek aşkıyla evlenme kararlarını ilan etmişlerdir.

Resim 7. Donna Lucia d'Alvadorez – Francis Chesney – Ela Delahay

Donna Lucia d'Alvadorez – Charley Wykeham

Charley'in anne ve babasına ne olduğunu bilmiyoruz. Donna Lucia, Charley'e geleceğini bildiren bir haber yollaması fakat aynı zamanda geleceği gün sürpriz yapmak istemesi üzerine gelemeceğini bildiren bir telgraf yollamasıyla ortalık karışmıştır. Çünkü Charley ve Jack teyzenin gelişini kutlamayı bahane gösterip sevdikleri kızlarla buluşmak istemişlerdir. Yakın arkadaşları olan Babberley 'den kadın kılığına girip kendisini Charley'in teyzesi olarak tanıttığını istemişlerdir. Oyunun sonunda gerçek kimliğini açıklayan Bayan Thomson, Charley ile tanışır ve istedikleri evliliğin olacağını söyler.

Resim 8. Brassett- Jack Chesney- Charley Wykeham- Lord Fancourt Babberley Donna Lucia d'Alvadorez- Francis Chesney- Ela Delahay (soldan sağa)

Donna Lucia d'Alvadorez- Lord Fancourt Babberley

Charley ve Jack'ın ısrarı üzerine sahte Donna Lucia olan Babberley, herkesin çay içmek için toplandığı bir anda Bayan Thomson ile yani gerçek teyzeyle tanıştırmıştır. Bayan Thomson'ın Donna Lucia d'Alvadorez'in kocası Dom Pedro hakkında köşeye sıkıştırmaya çalışarak başlayan konuşması, sahte teyzeyi, Jack ve Charley'i oldukça telaşlandırmıştır. Çünkü Dom Pedro'yu tanıdığını ve ölümüne çok üzüldüğünü söylemiştir. Olan biteni telaş içinde karşılayan Jack ve Charley hemen konuyu değiştirmeye çabalamışlardır. Bayan Thomson ve Ela ise yaşananlardan çok eğlenir. Oyunun sonunda sahte teyzenin gerçek kimliğini açıklaması üzerine Bayan Thomson da kendini tanıtır.

Resim 9. Brassett- Jack Chesney - Kitty Verdun - Charley Wykeham - Amy Spettigue - Lord Fancourt Babberley -Ela Delahay- Stephen Spettigue - Francis Chesney - Donna Lucia d'Alvadorez (soldan sağa)

Opera dramaturjiye göre opera, müzikal ve operet eserlerinde genel olarak dört farklı zamanı birleşmiş olarak izlemekteyiz:

1. Oyun metninin yazıldığı zaman;
2. Oyundaki olayın zamanı;
3. Oyunun bestelenme zamanı;
4. Oyunun gösterime girdiği tarih (Şimdiki zaman).

Bu gerçeklere göre oyunun sahneye konmasında çağdaş ya da tarihsel yorum sorunları ortaya çıkmaktadır. Aslında her yorum çağdaştır. Sahne sanatları bir süreç

sanatıdır. Bu süreç içinde oynanan her oyun çağdaş algılanır. Bu yüzden yorum için konuyu çok derin ve detaylı incelemek gereklidir. Oyundaki olayın günümüze nasıl yansıtılır sorusu da incelenmelidir. Seyirciye ne tür mesaj vermek istenildiği düşünülerek ona göre yorumlara şekil verilir.

1892 yılında yazılan tiyatro oyunu günümüzde çok çeşitli sanat alanlarında (film, müzikal, pandomim) oynandığından, bahsi geçen tarihten günümüze kadar gelmesindeki en büyük pay oyunun konusu ve yapısıdır.

Bu bilgiler eşliğinde müzikali bu yönden incelediğimizde,

Metnin yazıldığı tarih : 1892;

Olay zamanı: 1890, İngilteresi;

Bestelenme zamanı : 1973;

Türkiye'deki ilk gösterim: 21 Nisan 2014, Adana'da Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı öğrencileri tarafından gerçekleştirilmiştir.

Oyundan ve elimizdeki metinden yola çıkarak;

Birinci perdede görünmeyen Donna Lucia, Brezilyada yaşayan ve yiğeni ziyaret etmek için İngiltereye gelen bir teyzedir. Yiğeni Charley'nin teyzesinin geleceğini belirten bir mektup aldığını, kendisinin eğitim masraflarını kaşladığını ve evlenmek için onun izninin olması gerektiğini belirtir. Charley, oyun ilerledikçe teyzeden gelemeyeceğine dair yeni bir telgraf aldığını söyler.

İkinci perdede oyunda görünen Donna Lucia, yiğeni Charlie Wykeham'ın uzun zamandır görmediğini belirttiğinden ve bundan dolayı tanıyıp tanıyamayacağını, sevdiği birinin olup olmadığını bilmemektedir. Ela Delahay'ın kendisine bahsettiği eski bir aşk hikayesi olduğunu bilmektedir. Ayrıca kendi yerine geçen sahte teyzenin kim olduğunu ve neden böyle bir durumun olduğunu da bilmemektedir.

Opera- şan tekniğinde söyleme ve konuşma, tiyatrodaki konuşma ve söyleme tekniğinden ayrıca günlük konuşmadan farklıdır. Çünkü bütün vokaller farklı ağız pozisyonunda ve verilmesi gereken ifadeden yola çıkarak söylenir. Bu müzikalde eğitilmiş ses gereklidir. Fakat şarkı ve konuşmalar için farklı bir şan tekniği kullanmak gerekir. Biz opera sanatçıları için doğal ifademiz opera şan tekniğinde söylemedir. Her şancı için konuşma zordur. Çünkü normal günlük konuşma değildir. Başka rezonans ve başka ses verme pozisyonu kullanmak gereklidir. Bir operada, karakterlerin ifadelerini destekleyen şey müziktir. Bu oyundaki şarkı söylemede ve konuşmada psiko-fizyoloji

farklıdır. Bunun nedeni bu müzikalde Donna Lucia d'Alvadorez karakteri için müzikten herhangi bir karakteristik yardım alamayıştır. Çünkü besteci bu karakter için tek bir şarkı yazmıştır. Bu üstesinden gelinmesi gereken gerçek bir zorluktur. Rolün devamlılığı için oyuncu, oyundan kopmadan canlandırdığı karakteri kendi içinde aktif tutması gerekmektedir. Çoğu yerde sessiz kalıp karakteri aktif tutmak, akıcılığı sağlamak gereklidir. Sahnedeki tüm karakterlerin etrafındaki olayları değerlendirip az metin, az müzikal karakteristlik ve fazla ifade, yorum için en büyük zorluktur. Besteci ve yazarın komedi için sunduğu yapı her ne kadar bunu desteklese de oyuncu olarak psikofizyoloji farklı olduğundan doğal ifadeler gereklidir ve devamlılığı sağlanmalıdır. Adını başroldeki karakterden alan oyunda ana karakter birinci perdede görünmemektedir ve bütün müzikal boyunca söylediği tek bir şarkı vardır. Çoğu zaman sessiz ve müzikal ifadesinin az olduğunu görebiliriz. Oyuncular, oyundaki karakterlerin hareketlerini ifadelerini müziğin desteğiyle oynarlar. Donna Lucia karakterini canlandıran oyuncuların bundan yoksun olduğunu görebiliriz. Çünkü müzikal olarak Donna Lucia için tek şarkı vardır ve bu bir zorluktur. Oynanan bu müzikal oyun içeriği ve yazılışı itibariyle ustaca yazılmıştır. Bunu açıklayama örnek olarak; eğer basit ve zayıf bir eser olsa idi ifade verme olayında müzikle oldukça az desteklenen ve tek bir şarkısı olan ve adını bu baş karakterden alan müzikal bu karakteri öldürebilir ya da oyundan bir şekilde çıkarabilirdi. Fakat yazar bunu yapmamış, ustalığını bu şekilde hem karakteri canlandıran oyuncu için hem de kendi için göstermiştir.

Ayrıca bu müzikalde dans ederken şarkı söyleme zorluğu da yaşanmıştır. Çünkü operada dans sahneleri bale sanatçıları tarafından oynanır. Doğru nefesle birlikte şan tekniğinde söylemek, aktif kalmak ve dans etmek oldukça zorlanılan bir durumdur. Dans ederken şarkı söylemeyi destekleyen nefesin ve diyafram kasının kontrol edilmesi profesyonelce olmalıdır.

Dramatürjiye göre oyundaki esas entrika, sahte ve gerçek teyzenin bir arada olmasıdır. Ayrıca davranışlardan, konuşmalardan dolayı ortadaki karmaşıklıklar, yalanlar, oyunlar ve oyunun sonunda gerçeklerin ortaya çıkmasıdır. “Ava giden avlanır.” atasözünün oyunda komik ifadelerle açıklanmasıdır.

“ ‘Müzikallerde, opera ve operetlerde şarkı söyleme tekniği, konuşma tekniği ve diyalog teknikleri arasındaki farklar ve zorluklar nelerdir ?’ sorusuyla karşılaştığımızda;

Operalardan, operetlerden, müzikallerden olan konuşmalı diyalog çalışması şarkıcılar tarafından gereğinden fazla ihmal edilir. Alışılmadık, kendileri için doğal olmayan ifadenin anlamı olarak konuşmadan kaçarlar. İşte bu yüzden sesi çıkarma

yolunda ilgili tecrübenin eksiliğinden ve şarkıcıyı ciddi derecede korkutan, keskin bir değişim vardır. Genel tipik şema şöyledir:

Diyalog- Aria- Diyalog

Ya da

Aria- Diyalog – Aria

Arianın yanı sıra, düet veya diğer birlikte söyleme çeşitleri de olabilir.

Saf kelimedenden müziğe geçiş ve müzikten kelimeye tersine olan geçiş gereklidir.

İlk olarak müzikal ifadenin ihtiyacına ve şarkı söylemeye hazırlanmalıdır. İkinci olarak müzikal gerçekliğin iç durumu sözsel olarak geçirilmelidir. Her durumda, her bir son yeni bir başlandıcı içerdiği için, son düşülmemelidir. Böylesi içsel bir durum geçişi için zaman yoktur. Ana dilde ya da çalışma dilinde olması farketmeksizin sahne üzerindeki ifade geçişi boş olmamalıdır.

Konuşulan diyaloglar, artikulasyon ve diksiyon için gerçek bir hazırlık sağlar. Partnerler arası iletişimi kolaylaştırır. Reçitatif tekniğinin kullanımına bir geçiş türü olarak görünürler.

Reçitatiften ariaya geçiş ve tam tersi olan ariadan reçitatife geçiş teknikleri, konuşmadan ariaya ve tem tersi durum olan ariadan konuşmaya geçiş teknikleri benzerdir. Ana temalar şu şekildedir:

Reçitatif - Aria - Reçitatif

Aria – Reçitaf - Aria

Arianın yanı sıra, düet veya diğer birlikte söyleme çeşitleri de olabilir.

Müzikal ifade, iç tutumun yükselmesini gerektirir ki bu konuşulan iç durumdan çok daha zordur.

Duygusal durum, müzikal esneklik açısından vücudun ve vokallerin şan tekniğinde devam edilip tutulmasıyla şekillendirilir. Ama reçitatiflerdeki duygusallık, olayın değerinde ikinci sıraya geçer. Hareket, aria ya da birlikte söyleme için duygusal bir deneyim kazanan bu durum melodiyle birlikte devam eder.” cevabını veririz.

Aşağıda oyunda var olan ve söylediğim 11 numaralı “Hatırlama” adlı parçanın müzikal analizi yapılmıştır. Ayrıca bu parçayı söylerken yaşadığım ifadesel zorluklar ele alınmıştır.

3.4. Donna Lucia d'Alvadorez'in Şarkısının Analizi

11 Numara Donna Lucia'nın Hatırlaması

İncelemeye geçmeden önce bazı terimleri açıklamak gereklidir.

Örneğin; dizi, tonalite, major, minör vb...

Dizi: Yükseklik derecelerine (frekanslarına) göre sıralanmış ses (perde) gruplarıdır. Diziler; içerdikleri seslerin niteliğine, sıralanma biçimine ve sayısına göre farklı türler oluşturur.

Genel Dizi:

Bir müzik kültüründe kullanılan bütün seslerin yükseklik derecelerine göre sıralanmasından oluşan, dolayısıyla o müzik kültürlerinde kullanılan seslerin tümünü içeren dizidir.

Oktav Grupları:

Periyodik olarak tekrarlanan fakat farklı yerlerde tınlayan birkaç benzer ses gurubuna bölündüğünde ortaya çıkan gruplardır.

Tam ve Yarım Ton:

Kromatik diziyi oluşturan sesler, bir oktavlık ses genişliğini 12 eşit aralığa böler ve bu aralıkların her birine "yarım ton" ya da "yarım ses" denir

Birbirinden ikişer yarım ton uzaklıkta bulunan ana sesler arasındaki aralıklara da "tam ton" ya da "tam ses" denir.

Pentatonik Dizi:

Genel dizinin her bir oktavı içindeki 5 ara sesin oluşturduğu dizidir.

Diyatonik Dizi

Genel dizinin her bir oktavı içinde 7 ana sesin oluşturduğu dizidir.

Kromatik Dizi:

Aynı oktav içinde iç içe gitmiş olan pentatonik dizi ile diyatonik dizinin birleşmesinden yani 7 ana ses ile 5 ara sesin toplamından oluşan (ilk sesin oktavıyla birlikte) 12 seslik dizidir.

Tonalite:

Diyatonik diziler içinde yükseklik derecelerine göre sıralanmış olan seslerin, o diziler içinde sistematik ilişki ve işlevlere uygun olarak (fakat yükseklik derecelerine göre sıralanmaksızın serbestçe) kullanılmasıyla oluşan ve ilgili dizilerin verdiği müziksel etkiyle paralellik gösteren ilişkiler bütününe denir. Kısaca "Ton" denilebilir.

Modern tonalitede Major diğeri ise Minör tonlar vardır.

Major Tonalite:

İçerdiği tam ve yarım tonların ardışın biçii açısından iki tam, bir yarım, üç tam, bir yarım kalıbnı oluşturan dizilere major dizi, temelini bu dizilerden alan tonalitelere ise major tonalite denir.

Minör Tonalite:

Major Tonalite tanımındaki gibi belirli bir kural yoktur. Minör tonalite Eolik, Armonik ve Melodik olmak kendi içinde üçe ayrılır.

Eolik Minör:

Bir tam, bir yarım, iki tam, bir yarım, iki tam kalıbını oluşturan dizidir.

Armonik Minor:

Bir tam, bir yarım, iki tam, bir yarım, bir buçuk tam, bir yarım kalıbını oluşturan dizidir.

Melodik Minör:

Bir tam, bir yarım, dört tam, bir yarım kalıbını oluşturan dizidir.

Major ve Minör diziler arasındaki ilişkiler:

İşlevlerin en başta geleni “duruculuk” ve yürüyücülük etkisi olup, durucu ve yürüyücü basamakların dizi içindeki konumları açısından majör ve minör diziler arasında hiçbir fark bulunmamaktadır. Her iki dizide de 1., 3. ve 8. basamaklar durucu, 2., 4., 6. ve 7. basamaklar yürüyücüdür.

Major ve minör dizi arasında söz konusu özellik açısından farklılık gösteren tek basamak 7. basamak olup(daha önce armonik minor konusunda da açıklandığı üzere) major dizide en güçlü yürüyücü (yeden) olan bu basamağın yürüyücülük etkisi eolik minör dizide (8. basamakla oluşturduğu tam ton aralığından dolayı) azalmakta ve zaten armonik minör dizisi de bu nicelik farkını ortadan kaldırıp, minör dizinin 7. basamağını da (tıpkı major dizide olduğu gibi) yeden haline getirme isteğinden doğmuş bulunmaktadır.

Paralellik ve Donanım ilişkisi:

Ses gereçleri ortak olan tonalitelere Paralel Tonalite denir.

Herhangi bir major tonalitenin paralel minörünü bulmak için 1. basamağından 1.5 ton aşağı inmek veya 6. basamağında hangi sesin bulunduğunu düşünmek yeterlidir.

Akor:

Üç veya daha çok sestten oluşan üçlü aralıklarla dizilmiş veya dizilebilen her uyuma akor denir. Kapsadıkları ses sayısına göre akor çeşitleri şunlardır:

- a. Üçseli – üç farklı sestem oluşur.
- b. Dörtseveli – dört farklı sestem oluşur.
- c. Beş sesli – beş farklı sestem oluşur.

Akorların adlandırılması konusunda başvurulan en yaygın yöntem, kök seslerine göre adlandırma yöntemidir.

Üzerine akor kurulan en alttaki sese kök ses (kısaca kök ya da bazen temel ses) denir. Akora adını veren bu ses öteki seslerin adlandırılmasında da eksen rolü oynar ve kök ses üzerine üçlüler çıkarılarak elde edilen öteki tüm sesler, kök ses ile oluşturdukları aralıklara göre adlandırılır.

Akorların basamak sırasayısına göre adlandırılması (Basamaksal Adlandırma):

Akorların adlandırılması konusunda yaygın olarak kullanılan yöntemlerden biri de akorları kök seslerinin ilgili diziler içindeki basamak sırasıyla adlandırma yöntemidir. “Basamaksal adlandırma” denilen bu yöntemde göre herhangi bir dizinin birinci basamağı üzerine kurulan akora “1. basamak akoru” ikinci basamağı üzerine kurulan akora “2. basamak akoru” denir.

Akorların işlevsel özelliklerine göre adlandırılması: (Durucu ve yürüyücü akorlar)

Uyumsuz akorlar (major ve minör üçlül akorları dışında kalan akorlar), iser belirli bir tonalite içinde, isterse herhangi bir tonaliteden bağımsız olarak kullanılsın(aynen uyumsuz aralıklar da olduğu gibi) bir başka yere gitme(çözülme) gereksinimi uyandırır. Bu nedenle bu tür akorlara YÜRÜYÜCÜ akor denir.

Uyumlu akorlar olan majör ve minör akorlar ise; belirli bir tonaliteden bağımsız olarak kullanıldıklarında daima DURUCU özellik göstermelerine karşın, tonalite içinde YÜRÜYÜCÜ özellik de gösterebilmekte ve bir tonalitede “durucu” olan böyle bir akor, başka tonalitelere “yürüyücü” olabilmektedir.

Dizi bilgisi ile ilgili bölümde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere majör ya da minör dizilerin 1. 3. 5. ve 8. basamakları DURUCU, geriye kalan basamaklar ise (2. 4. 6. ve 7.) yürüyücü özellik göstermektedir.

Akorların kuramsal yaklaşımlara göre adlandırılması:

Dayandığı akor vekilliğinin doğal bir sonucu olan bu adlandırmaya göre, üç ana basamak kabul edilen 1., 4. ve 5. basamak akorları tonik, subdominant, dominant terimleriyle, her biri bu üç ana akordan bir tanesinin vekili sayılan öteki basamak akorları ise vekili sayıldığı akoradına paralel ya da karşılığı sözcükleri eklenerek (tonik

paraleli, tonik karşılığı, subdominant paraleli, subdominant karşılığı biçiminde) adlandırılır.

Tonik: Majör ve minör dizilerin 1. Basamağı üzerine kurulan akora tonik akoru (kısaltısı: T) denir. Üç ana akordan biri olan bu akor, kullanıldığı dizinin üç durucu basamağı olan 1., 3. ve 5. basamak seslerini içermesi nedeniyle tonalitede “durucu” özellik taşıyan tek akordur.

Dominant: Majör ve minör dizilerin 5. basamağı üzerine kurulan akora dominant (kısaltısı: D) denir. Üç ana akordan biri olan bu akor kullanıldığı dizinin 2. ve özellikle yeden özelliği taşıyan 7. basamak seslerini içermesi nedeniyle yürüyücülük etkisi güçlü bir akordur.

Subdominant: Majör ve minör dizilerin 4. Basamağı üzerine kurulan akora subdominant (kısaltısı: S) denir. Üç ana akordan biri olan bu akor, üzerine kurulduğu 4. Basamak ve içerdiği 6. Basamak sesinden dolayı “yürüyücü” bir özellik taşımakla birlikte, beşlisine rastlayan 8. Basamak sesi 1. Basamağın oktavı olup “durucu” bir ses olduğundan subdominantın yürüyücülük etkisi dominant akoruna göre daha zayıf ya da başka bir deyişle daha yumuşaktır.

Akorların Çevirimleri:

Armonide akorlar temel durumda ve çevrim olarak bağlantı sağlamaktadırlar. Akor temel durumda olduğunda, onun tüm sesleri temel sesin üzerine kurulmaktadır. Akor çevriminde ise onun alt sesi akorun üçlüsü, beşlisi, yedilisi nadiren dokuzlusu da olabilmektedir. Üç sesli akorların iki çevrimi vardır. Akorun çevrimini yapmak için onun alt sesini bir oktav yukarı taşımak gerekir.

Akorun birinci çevriminde temel ses bir oktav yukarı çıkar, diğer iki ses yerinde kalır. Böylece akorun en alt sesi akorun üçlüsüyle başlar ve temel ses ile altılı aralığı oluşturur. Altılı aralığı oluşturduğu için ona altılı akoru (sekstakor) denir.

Akorun ikinci çevriminde akorun üçlüsü bir oktav yukarı gider diğer iki ses yerinde kalır. Böylece akorun en alt sesi onun beşlisiyle başlar, temel ses ile dörtlü aralığı, üçlüsüyle de altılı aralığı oluşturur. Hem dörtlü hem de altılı aralığı oluşturduğu için ona dört altılı (kvartsekst) akoru denir.

Birinci Çevirim akor: T6, D6, S6

İkinci Çevirim akor: T64, D64, S64 olarak gösterilir.

Akora yabancı sesler:

Belirli bir akor içinde tınlamalarına karşın, o akoru oluşturan seslerden biri olmayan ve ezgisel gidiş gereği kullanılan bütün seslere AKORA YABANCI SESLER denir.

Geçici sesler: Eğer bir akorun iki sesi arasında veya değişik iki akor arasında başka bir ses (veya sesler) hafif zamanda geçiyorsa bu sese GEÇİCİ SES (geçit notası = Note de passage) denir.

İşleyici sesler: Akorun bir sesinden çıkılıp hafif zamanda bir yabancı sese uğranarak, yeniden aynı sese dönülüyorsa o yabancı sese İŞLEYİCİ SES (İşleme= Broderie) denir. İşleyici sesler diyatonik veya kromatik olabilirler.

Dominant 7'li akoru(D7):

Dominant 7 li akoru, subdominant temelini de içine alan dört sesli bir akordur. Dominant akoruna katılan bu yeni sesin, dominant temelikle arası 7'li bir aralık olduğu için, bu akora "dominant 7'li akoru" denmiştir. Kısaca D7 denilen bu akorda iki uyumsuz aralık (disonans aralık) vardır. Biri temel yedili arasındaki 7'li (veya bunun çevrilmesinden oluşan büyük 2'li), diğeri ise dominant 3'lüsü olan yeden(sensibl) ile 7'li arasındaki eksik 5'li (veya bunun çevrilmesinden oluşan artık 4'lü= Triton= üç tam ses) aralığıdır. Bu uyumsuz aralıkların etkisiyle, zaten gergin durumda olan dominant akoru, gerginliğini daha da arttırmaktadır.

Yedili (septakor) (dört sesli) akorların üç çevrimi vardır. Yedili akor ve çevrimleri isimlerini birinci sesle olan aralık uzaklığına göre almaktadırlar. Akorun her çevrimini yapmak için onun alt sesini bir oktav yukarı taşımak gerekir. Yedili akorun birinci çevriminde akorun birinci sesi bir oktav yukarı gider. Bunun sonucunda birinci çevriminde en alt sesinde akorun üçlüsü yer alır. Akorun birinci çevrimi beşaltı (kvintsekt)olarak adlandırılır. Beş-altı akorun özelliği, çevrimi esnasında, üst seslerde ikili aralığın oluşmasıdır. Böylece hem görsel olarak hem de duyuş esnasında akoru rahatlıkla tanıyabiliriz.

Yedili akorun ikinci çevriminde akorun üçlüsü bir oktav yukarı gider. Bunun sonucunda ikinci çevriminde en alt sesinde akorun beşlisi yer alır. Akorun ikinci çevrimi üç-dört (terskvart) olarak adlandırılır. Üç-dört akorun özelliği, çevrimi esnasında orta seslerde ikili aralığın oluşmasıdır. Böylece hem görsel olarak hem de duyuş esnasında akoru rahatlıkla tanıyabiliriz.

Yedili akorun üçüncü çevriminde akorun beşlisi bir oktav yukarı gider. Bunun sonucunda üçüncü çevriminde en alt sesinde akorun yedilisi yer alır. Akorun üçüncü çevrimi İkili (sekundakor) olarakadlandırılır. İkili akorun özelliği en alt seslerde ikili

aralığın oluşmasıdır. Böylece hem görsel olarak hem de duyuş esnasında akoru rahatlıkla tanıyabiliriz.

Sözler

Onun adı Francis Chesney...

Brezilya'ya gitmeden az zaman önce tanıştık...

Bir baloda...

Günler geçiyor mutlulukla

Günler geçiyor mutsuzlukla

Yaşlandıkça gençlik kıymetleniyor

Bahar gibi güzel idi.

Ah!

Eski romanda sayfaları çevirmek gülünecek bir şey...

Eski romanda sayfaları... Eski roman...

Masal gibi güzelliğim dillerde

Kalbim ise bir askerin elinde

Francis Chesney!

Bugüne kadar benim sevdiğimsin!

Ah!

Roman...

Donna Lucia'nın solo olarak söylediği tek şarkıdır. Ayrıca oyundaki bütün kadın ve erkek roller finalde ansable (birlikte söyleme) olarak mutlu son- Happy End (Dört evlilik) için dans edip şarkı söylemektedir.

Besteci şarkının sakin tempoda ayrıca ifade şeklinin de “düşünerek” söyleneceğini belirtmiştir.

Biçim; küçük bir Lied formudur.

Lied formu; 2 bölüm ise Ave B, 3 bölüm ise A, B, A ya da A, B, A₁ dir. A; birinci bölüm, A₁ ise birinci bölümün aynısı fakat gelişim için varyasyon(çeşitleme) şekli gibi belli değişikliklerin kullanıldığı bölümdür.

İncelediğimiz eser 2 bölümlü Lied formudur. Giriş, Periyod ve Coda ‘dan oluşmaktadır. A bölümü orkestral müzik; bunu takiben söz ile olan periyod bölümü yani B gelmektedir. B bölümünün tekrarı ise müzik aynı, sözler farklıdır. Final ise küçük bir Coda (bitiş müziği cümlesi) ile bitmektedir. Feltsman; klasik ve romantik dönem

standart lied formundan çıkmıştır. Standart lied formunda A bölümünde dört veya sekiz ölçü, B bölümünde 8 veya 16 ölçü, codada ise 4 veya 8 ölçü vardır.

Standart Lied Formu;

A- B – Coda

4- 8- 4

4- 16- 4

8- 16- 8

Standart lied formunda gördüğümüz üzere toplam ölçü sayısı 16, 24 veya 32 olmaktadır.

Feltsman, en tipik olan 24 ölçülük lied formunda birinci müzik bölümünü birinci kupleye bağlamayı farklı bir iç düzen ile sağlamıştır:

Feltsman;

A için 6 ölçü

B için 4 (söz) + 4 (söz) +4 (sadece vokal) ölçü

Reçitaitif için 6 ölçü.

Tekrarında ise; 24 ölçü yerine 20 ölçü kullandığını görüyoruz.

Lied formundaki giriş ve coda için kullandığı 4 +4 ölçü sayısı yerine 5+3 kullanıp bu formdaki dengeyi korumaktadır. Buradan anlıyoruz ki; iç asimetrik kullanarak dramaturjiye göre karakterin gelişimini gösteriyor.

A için 5 ölçü

B için 4 (söz) + 4 (söz) +4 (sadece vokal) ölçü ve

Coda için 3 ölçü kullanmıştır.

Hatırlama reçitaitifi, rejisör konseptine göre karaktere aktiflik sağlaması için tekrar bölümünden çıkarılmıştır.

Şarkıyı ezgisel olarak incelediğimizde Donna Lucia'nın söylemeye başladığı andan itibaren sekvens olarak (melodik bir pasajın belirli bir ses aralığında kendini tekrar etmesi) bir oktav içinde tepe noktaya ulaşmaya kadar yükseliyor. Tepe noktasından vokal ses ve reçitaitifle inerek başladığı notaya geri geliyor. (C1- C2)

Armonik olarak bakıldığında coda sonundaki do major ve do majorun ilgili minörü la minör birleşiminden ortaya çıkan ve klasik armoni içindeki fonksiyonel tarzın yerine empresyonist tarzı benimseyen akor ve Donna Lucia'nın partisinde söylediği son nota mi sesi olduğundan duyguların ve hikayenin bitmediği havası veriliyor. Bunun sebebinin; bir akorda tonik sesin (birinci ses) kesin bitişi belirtirmesi, şarkıdaki son akorda ise mi sesinin; do majorde üçüncü sese, la minorde dominant (beşinci) sese denk gelmesinden dolayı olduğunu açıklayabiliriz. İşte bu yüzden besteci Donna Lucia'nın hikayesinde bitmemişlik havası yaratmıştır.

Bu parçada, çalışmalarda yaşadığım en büyük zorluk; bu sözleri söyleyen bir kadının acı çekerek mi yoksa büyük bir sevgiyle mi geçmişini hatırladığını yansıtamıyor olma idi. Kendi içimde hissettiğim duygu ya da duygular acı, tutku, aşk ve birazda kırılma idi. Fakat söylerken yansıttığım duygu ağlayan bir kadındı. Hissettiğim ve yansıttığım bu duygusal ifadeler böylesi canlı, neşeli bir karakterle uyuşmayan ifadeler idi. Ağlayan bir kadın değil, geçmişindeki yaşadığı güzel günleri tatlı bir gülümseme ile hatırlayan bir kadını yansıtmalıydı. Bu sorunu çözmek kendi içsel tecrübelerimi kullanmak ile oldu. Çünkü Donna Lucia karakterini kendi karakterime yakın bulduğumdan neşeli bir kadın geçmişini düşünüp üzülemez, sadece anımsayıp gülümseyebilirdi.

Rejisör konsepti: Vania Batchvarova

Bu oyunu seçme nedeni oyundaki karakterleri oynayan oyuncular ile oyundaki karakterler, öğrencidir. Psikoloji birbirine çok yakındır.

Çağdaş oynamamızın nedeni okulumuzun bu oyun için tarihsel kıyafetler ve dekorlar için maddi olanaklarının olmayışıdır. Ayrıca sadece tarihsel kıyafet ve dekor olarak değil okulda bu oyunu orkestra ile oynayabileceğimiz gerekli koşulları sağlayan herhangi bir orkestra çukuru olan bir konser salonunun olmayışıdır. Bu nedenle günümüz kıyafetleri ve dekorları kullanılmış, orkestrada ise şef Tsvetan Krumov; bir piyano, bir kontrbass, bir trompet ve bir vurmali çalgı için aranje (düzenleme) yapmıştır.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

Yaptığım araştırmaların, yaşadığım deneyimlerin, elde ettiğim verilerin sonucunda;

- a) Müzikal bir eser söyleme ile bir opera eseri söyleme arasında tekniksel farkların olduğunu bilinmelidir.
- b) Müzikal bir eserde hareket ve dans tekniklerinin bir opera eserinden daha geniş yelpazesinin olduğu bilinmelidir.
- c) Bir Opera-Şan öğrencisinde bulunması gereken özelliklerin, müzikal ifade
- d) Gücü, ses rengi, ses genişliği, ses gürlüğü, diksiyon bilgisi ve doğru duruşun olması gerektiği saptanmıştır.
- e) Orjinal tiyatro metni ile müzikal olarak oynanan metin arasında farklılıklar ve belirsizlikler tespit edilmiştir. Bunlar şöyledir:

Birinci perdede;

Charley'in yetim kaldığı bilgisi fakat anne ve babasına ne olduğunun belirsizliği, Donna Lucia'nın trenle İngiltere'ye geldiği ve bir İngiliz kadını olduğu aynı zamanda Dom Pedro'nun evlenmeden önceki sekreteri olduğu,

İkinci ve üçüncü perdede ise;

Donna Lucia adını Mrs. Beverley Smythe olarak değiştirdiği, (Türkçe metinde Bayan Thamson olarak yazıldı.)

Donna Lucia ve Francis Chesney arasındaki aşkın 20 yıl önce olduğu,

Dom Pedro'nun ölümü konuşulmadığı (Türkçe metinde konuşuldu.)

Donna Lucia, Francis Chesney'e kendisinin gerçek teyze olduğunu açıkladığıdır.(Türkçe metinde oyunun sonuna kadar söylenmedi ve oyunun sonunda açıklandı.)

4.2. Öneriler

Müzikale hazırlanmadan önce karakteri iyi analiz edebilmek ve oyuna tam anlamıyla hakimiyet kurabilmek için öncelikle orjinal metnin okunması, anlaşılması

gerektiği öneminin vurgulanması gerekir. Böylece karakteri canlandıran kişiler kendi hayatlarından da oyuna doğaçlama yöntemiyle detaylar katabilir.

Bir sanatçının rejisör isteğine bağlı olarak oyunun dönemsel değişikliğine uyabilmesi için genre ve stil kavramını bilmesi gerektiği dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

Bayık, Mustafa ve Batchvarova Vania *Charley's Aunt'un Türkçe Çevirisi*

Batchvarova, Vania 2017, *Acting For Opera Singers*, Xlibris, ABD

Batchvarova, Vania 2017, *The Dramatugy of Opera*, Xlibris, ABD

Cangal, Nurhan 2010, *Armoni*, Arkadaş yayınevi, Ankara

Hacıev, Paraşkev *Temel Müzik Teorisi*, Pan Yayıncılık, Birinci Basım:1999, İkinci Basım: 2005

Çevrimiçi Kaynaklar

Erişim Tarihi: 27. 04. 2016

https://en.wikipedia.org/wiki/Brandon_Thomas

Erişim Tarihi: 27. 04. 2016

https://en.wikipedia.org/wiki/Oscar_Feltsman

Erişim Tarihi: 27. 04. 2016

https://en.wikipedia.org/wiki/Charley%27s_Aunt

Erişim Tarihi: 27. 04. 2016

https://tr.wikipedia.org/wiki/Müzikal_tiyatro

Erişim Tarihi: 27. 04. 2016

http://russia-ic.com/people/culture_art/f/655/

Erişim Tarihi: 27. 04. 2016

<http://www.benchtheatre.org.uk/plays00s/charleysaunt.php>

Erişim Tarihi: 13. 07. 2018

<http://paulmauriat.ru/oscarfeltsman.htm>

Erişim Tarihi: 27. 04. 2016

<http://gutenberg.net.au/ebooks13/1300571.txt>

Erişim Tarihi: 03.03. 2019

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/74265/mod_resource/content/0/MUS261%20ARMON%C4%B0%20I%20DERS%20MATARYAL%C4%B0.pdf

Erişim Tarihi: 9. 05. 2017

[file:///C:/Users/oem/Downloads/A-Study-Guide-for-Charleys-Aunt%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/oem/Downloads/A-Study-Guide-for-Charleys-Aunt%20(1).pdf)

Erişim Tarihi: 15. 06. 2016

<https://www.youtube.com/watch?v=VSxKw30PAdg>

EKLER

EK 1. Türkiye'deki İlk Oyunun Afişi ve Kitapçığı

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
 DEVLET KONSERVATUVARI
 SAHNE SANATLARI BÖLÜMÜ
 OPERA-ŞAN ANASANAT DALI

OSCAR FELZMAN

ÇARLI'NIN TEYZESİ

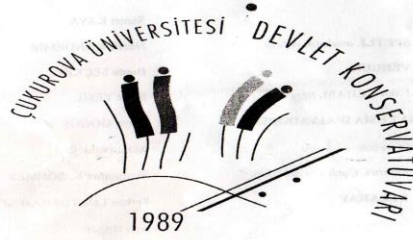
MÜZİKAL

TÜRKİYE'DE İLK SAHNELENİŞ
 THOMAS BRENDON'UN OYUNUNDAN
 TÜRKÇE'YE ÇEVİREN: YARD. DOÇ. DR. MUSTAFA BAYIK

ŞEF: ZVETAN KRUMOV
 YÖNETMEN: DOÇ. DR. VANIA BATCHVAROVA
 KOREOGRAF: ÖĞR. GÖR. LILIA PETROVA
 PİYANO EŞLİK: ÖĞR. GÖR. BAHAR NARTÜRK
 ÖGR. GÖR. GİZEM GÖKÇE

21 NİSAN 2014 19:00 MİTHAT ÖZSAN AMFİSİ

devletkonservatuvarı.cu.edu.tr / devletkonservatoveni@cu.edu.tr / Tel: 0322 338 62 64 / Fax: 0322 338 62 65 / Samsun/ADANA / 01330

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
DEVLET KONSERVATUVARI

SAHNE SANATLARI BÖLÜMÜ
OPERA-ŞAN ANASANAT DALI

ÇARLI'NIN TEYZESİ

MÜZİKAL
TÜRKİYE'DE İLK SAHNELENİŞ

Yer : Mithat Özsan Anıfisi

Tarih : 21.04.2014 Pazartesi

Saat : 19:00

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ DEVLET KONSERVATUVARI
SAHNE SANATLARI BÖLÜMÜ OPERA - ŞAN ANASANAT DALI

OSCAR FELZMAN

ÇARLI'NIN TEYZESİ

Müzikal

TÜRKİYE'DE İLK SAHNELENİŞ

Thomas Brendon'un oyunundan

Şiir: Robert ROJDESTVENSKI

Metin: Yuliya HİELNITSKA

Türkçe'ye Çeviren: Yard. Doç. Dr. Mustafa BAYIK

Şef: Zvetan KRUMOV, Erasmus Öğrencisi
Bulgaristan Ulusal Müzik Akademisi
"P. Vladigerov"

Yönetmen: Doç. Dr. Vania BATCHVAROVA

Koreograf: Öğr. Gör. Lilia PETROVA

Piyano Eşlik: Öğr. Gör. Bahar NARTÜRK

Öğr. Gör. Gizem GÖKÇE

Trompet : Öğr. Gör. Aras YILDIRAN

OPERA ŞAN ÖĞRENCİLERİ (alfabetik sıra): Alice Tongu Şen, Aslı Nasıf, Aylin Demir, Burak Dumanoglu, Burçin Korkmaz, Burcu Seçkin, Ceren Göğüş, Emre Yeşil, Ferhan Lale Turhan, İklim Ömür, Merve Emir, Mustafa Aydın, Mustafa Oymakçier, Nazife Kandemir, Nazlı Gülyaz, Sabri Gürsü Çavuşoğlu, Samet Kaya, Yunusemre Kemal Sönmez
KONTRABAS: Beliz Canbulat

SOLİSTLER

SIR FRANCIS ÇESNİ, <i>emekli albay</i>	Alice Tongu ŞEN
JACK ÇESNİ, <i>albayın oğlu, öğrenci</i>	Burak DUMANOĞLU
STEPHEN SPETLİ, <i>avukat</i>	Mustafa AYDIN ✓
	Samet KAYA
ENNİ SPETLİ, <i>avukatın yeğeni</i>	Nazife KANDEMİR
KETİ VERDUN	Burcu SEÇKİN
ÇARLI WYKEHAM, <i>öğrenci</i>	Emre YEŞİL
DONNA LUSIA D'ALVADOREZ,	Ceren GÖĞÜŞ ✓
<i>Çarli'nin teyzesi</i>	Aylin DEMİR
BEBZ, <i>öğrenci, Çarli'nin arkadaşı</i>	Yunusemre K. SÖNMEZ
ELLA DELAHAY	Ferhan Lale TURHAN ✓
	Aslı NASIF
	İklim ÖMÜR
BRYASET, <i>Jack Çesni'nin kahyası</i>	Mustafa OYMAKÇIER
ÖĞRENCİLER	Burçin KORKMAZ
	Merve EMİR
	Nazlı GÜLYAZ
	S. Gürsü ÇAVUŞOĞLU

Birinci Perde

Ara

İkinci Perde

EK 2. Donna Lucia d'Alvadorez'in Hatırlaması Şarkı No :11

№11 Воспоминания донны Люции 79

Спокойный темп. Размышляя.

mf

ДЕН СЕ САН РЕ АУ-ВА

пв. / poco. u. gém за го- гою,
ЛЕИ-ТЕ НАНТ О-БИ-УАК

ЩАС ТИЕ-ТО СИБЕ-АА, ВСЕ ПО ЯС-НО МИ СЕ СРУ-ВА

стас тье за бе-гой, как не вспом-нить, что бы-
СЮД ДЕН НАСРА-ЕОН, УРАБРА БЕ ВОВ БИ-ТКИ

G-9117
a-57

0
9117
57

a →

НО СВОБОДНО С ДА ОБЪЕГО ЗНАИ ДР 81

mp (Свободно)

Все это было так дав-но, э-э

ро-ва бюс та-рял со-ман да л меш-но е, до-бре го знаи да

да-же вспо-ми-нать смешно, все это было так дав-но, это

ро-ва бюс та-рял ро-ман. p

да-же вспо-ми-нать смеш-но.

т.е. рв ро-ман.

смеш-но.

c

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı-Soyadı: Ceren GÖĞÜŞ

Doğum Tarihi: 10.06.1991

Doğum Yeri: MERSİN

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce (İyi Düzeyde)

Adres: Cumhuriyet Mah. 1.Cadde No:69/B Nesli Apt. Kat:6/12 Yenişehir/MERSİN

Cep Tel.: 0553 793 81 63

E-posta: ozgur000cocuk000@gmail.com

EĞİTİM DURUMU

2017- 2018 Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sahne Sanatları Anasanat
Dalı – Yüksek Lisans

2016- 2017 Klaipeda Üniversitesi Erasmus Yüksek Lisans Öğrencisi

2015- 2016 Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sahne Sanatları Anasanat
Dalı – Yüksek Lisans

2009- 2014 Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Lisans

2005- 2009 Mersin Mehmet Serttaş Anadolu Lisesi

2002- 2005 Mersin Yenişehir İlköğretim Okulu

1997- 2002 Mersin Mobil Çankaya İlköğretim Okulu

İŞ DURUMU

2018 – Mersin Devlet Opera ve Balesi figüran korist sanatçı

2018- 2019 Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Öğretim Elemanı